

Riktlinje

Fastställt av: Andreas Winroth

Upprättat av: Pia Stark

Granskare: Marie A Öhman

Organisation gäller inom: Hälso- och Sjukvårdsförvaltning, Vårdhygien Västerbotten

Preoperativa hudförberedelser

Förändringar från föregående utgåva

Ny mall i ledningssystemet, tagit bort patientinstruktion, förändring av antal dagar för dubbeldusch samt språklig bearbetning.

Omfattning

Riktlinjerna riktar sig till operations- och interventionsenheter inom Region Västerbotten.

Bakgrund

Postoperativa sårinfektioner kan orsakas av bakterier från patientens hudflora. Korrekt utförd preoperativ huddesinfektion minskar antalet bakterier på kroppen och därmed risken för postoperativ infektion.

Den normala bakteriefloran växer i form av mikrokolonier. Vid dusch med vanlig tvål slås mikrokolonierna sönder och bakterierna sprids ut jämnare över huden vilket innebär att bakteriemängden minskar något. Om klorhexidintvål används istället för vanlig tvål minskar bakteriemängden påtagligt på grund av klorhexidinet baktericida effekt. Vid upprepad tvättning med klorhexidintvål förstärks effekten. En stor fördel med att använda klorhexidintvål före operation är att man uppnår en kvardröjande effekt som gör att bakteriemängden på huden återgår till normal nivå först efter cirka sju till tio dagar.

Syfte

Minska förekomsten av postoperativa sårinfektioner.

Lagar och andra krav

Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) 5 kap 1§

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Ansvar och befogenheter

Arbetsgivaren/verksamhetschefen ansvarar för att riktlinjerna följs och att informera om de riktlinjer som finns. Arbetstagaren är skyldig att känna till och följa fastslagna riktlinjer.

Beskrivning/Genomförande

Klorhexidintvål eller vanlig tvål?

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att klorhexidintvål ska användas. Inför operationer som innebär en särskild infektionsrisk rekommenderas upprepad helkroppstvätt med klorhexidintvål. Det gäller exempelvis vid transplantationer och implantationer av främmande kroppar såsom vid

- Transplantationskirurgi
- Neurokirurgi
- Kärkirurgi
- Ortopedkirurgi
- Thoraxkirurgi
- Annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Inför övriga operationer rekommenderas dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Dusch med vanlig tvål

Dusch med vanlig tvål och schampo ska ske vid två tillfällen. Den sista ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Låt patienten få rena kläder och renbäddad säng.

Dusch med klorhexidintvål

Två dubbelduschar med klorhexidintvål utförs med minst sex timmar mellan dubbelduscharna innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt.

I de fall patienten utför preoperativ helkroppstvätt i hemmet måste skriftlig information ges. På sjukhuset ska personal instruera och hjälpa patienten för att säkerställa att tvättningen blir riktigt utförd.

Informera patienten om att inte använda andra rengöringsprodukter som hårschampo, tvål, duschcrème eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättarna. Dessa medel kan försämra klorhexidintvålens effekt.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Vad är en dubbeldusch?

Dubbeldusch innebär två intvålningar med klorhexidintvål vid ett duschtillfälle (se nedan).

Gör så här:

1. Duscha hela kroppen och håret. Stäng av duschen.
2. Tvätta håret med lösningen i påsen.
3. Fukta den impregnerade svampen. Tvåla in hela kroppen med svampen så att lödder uppstår. Var särskilt noga med området runt näsan, armhålor, navel, ljumskar och underliv. Använd inte klorhexidintvålen i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret. Stäng av duschen.
5. Upprepa punkt 2-4 med tvållösning och ny svamp.
6. Torka med ren handduk.
7. Ta på rena kläder. Renbädda sängen.

Punkt 1-5 = En dubbeldusch

Akut kirurgi

Vid akuta operationer anpassas helkroppstvätten eller helkroppsdessinfektionen till patientens tillstånd. Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppstvätt/dessinfektion ska utföras.

När operationen blir uppskjuten

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör. Om operationen blir uppskjuten mindre än sju dagar ska en ny dubbeldusch utföras för att avlägsna bakteriefloran som kontaminerat huden under väntetiden. Den ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Sängen ska renbäddas. Om operationen blir uppskjuten längre tid än sju dagar måste hela proceduren göras om med minst två dubbelduschar.

Håravkortning

Håravkortning är ingen infektionsförebyggande åtgärd. Hår kan däremot behöva tas bort för att de hindrar vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp. Till håravkortning används elektrisk klippmaskin med engångsblad i så nära anslutning till ingreppet som möjligt. Rakning får inte förekomma då det ökar infektionsrisken.

På operationsavdelningen

Tvätta operationsområdet flödigt och kraftigt under minst två minuter med tvättork indränkt i klorhexidinsprit 5 mg/ml. Låt huden lufttorka. Effekten av huddessinfektionen beror på en kombination av den mekaniska rengöringen och medlets inverkningsstid.

Klorhexidin får inte användas i leder eller på sensor, ej heller på hjärnan, meningerna eller perforerade trumhinnor, eftersom klorhexidin är neurotoxiskt.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Etanol 70 % eller annat alkoholbaserat huddesinfektionsmedel med motsvarande effekt är ett alternativ till klorhexidinsprit, men saknar den långtidseffekt som uppnås genom klorhexidintillsatsen

Dokumentation och arkivering

Postoperativa sårinfektioner ska dokumenteras i patientens journal.

Historik

Ersätter dokumentet tidigare fastställt verksamhetsdokument i platina nr 280355.

Utarbetat av

Hygienläkare och hygiensjuksköterskorna vid vårdhygien Region Västerbotten

Referenser

[Vårdhandboken Operationsvård/Preoperativ vård](#)

[Riskfaktorer för ledprotesrelaterad infektion samt optimering av patient inför elektiv ledprotesoperation](#)